

О. Л. ТУРИНІНА, канд. психол. наук, доц.
П. М. ЛОПАТИНСЬКА, докторант
(Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ)

ГУМАНІСТИЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ ПРОЦЕСУ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Наукові праці МАУП, 2003, вип. 11, с. 77–78

Розкривається поняття "гуманістична спрямованість процесу професійного самовизначення", а також розглядаються деякі аспекти цієї проблеми у процесі підготовки психологів.

У сучасній психолого-педагогічній літературі багато уваги приділяється пошуку шляхів формування професійного самовизначення майбутнього психолога.

Осмилення нагромадженого вітчизняного та зарубіжного досвіду свідчить про те, що поняття професійного самовизначення психолога не однозначне. На нашу думку, "творча особистість психології" — це людина, яка усвідомлює значущість творчості у своїй професійній праці на рівні переконань. Особистість майбутнього психолога має бути спрямована на творчість своєю інтелектуальною активністю. Для ефективного професійного самовизначення має значення не так високий творчий потенціал особистості, як її активність.

Провідним напрямком удосконалення навчання у вищих закладах освіти є підсилення стимулюючих факторів процесу професійного самовизначення майбутнього психолога, створення умов для його прояву та розвитку, а також максимальне використання резервних можливостей для активізації інтересу студентів до самозбагачення творчого потенціалу. У цьому зв'язку треба дбати насамперед про те, щоб студенти на першому році навчання витрачали якнайменше часу на адаптацію не тільки до спеціальних занять (лекцій, семінарів, практичних, лабораторних тощо), а й безпосередньо до особистості клієнта. Творча думка найчастіше виникає у тих студентів, які вміють ширше бачити зв'язки між різними елементами навчально-виховного процесу, вловлюють особ-

ливе значення і цінність того чи іншого оптимального взаємозв'язку предметів, методів з метою вирішення близької та далекої перспективи щодо оволодіння тонкощами психологічної діяльності.

Творче мислення психолога повинно спиратися на певну систему взаємодії знань і вмінь, на основі якої здійснюється перенесення таких вмінь на нову ситуацію. Тому психолог повинен вміти вирішувати цілу низку специфічних завдань:

- знаходити ефективні засоби впливу на клієнта;
- завдання, викликані екстремальними ситуаціями;
- завдання, пов'язані з труднощами діагностування індивідуально-типологічних особливостей клієнтів;
- знаходити індивідуальний і ефективний підхід до клієнтів тощо.

Для забезпечення індивідуально-творчого характеру професійного навчання майбутніх спеціалістів доцільно використовувати систему творчих завдань, аналогічних завданням реального життя.

Матеріалами для таких завдань можуть бути фрагменти бесіди, окремих епізодів, зразки висловлювань клієнтів, приклади різних психологічних ситуацій. Це актуалізує науково-психологічне мислення, нахили до нестандартного вирішення ситуацій.

Умовами реалізації такого шляху активізації професійного самовизначення є визначення кінцевих етапів та цілей, а також очікуваних

ефектів навчання і можливих шляхів реалізації, розробка системи критеріїв творчого рівня професійної діяльності, системи моделей особистості психолога, тобто тих орієнтирів, якими психолог має керуватися; розробка систем критеріїв оцінювання та самооцінювання для забезпечення ефективного зворотного зв'язку у процесах навчання та саморегуляції.

Процес розробки системи дидактичних засобів включає якнайактивніше використання сучасних технічних засобів у процесі навчання психологів і створення методичних посібників з реалізації програм саморегуляції.

Особлива увага у підготовці майбутнього психолога приділяється виробничій, викладацькій та науково-дослідній практиці, що організується на старших курсах. Саме під час проходження всіх цих видів практики студенти мають змогу досліджувати адаптаційні можливості та індивідуально-психологічні передумови успішної діяльності психолога-практика.

Організуючи практичну діяльність студентів — майбутніх психологів, необхідно мати

на меті формування у них спеціальних професійних здібностей, зокрема перцептивних, комунікативних, організаторських та ін.

Процес формування професійного самовизначення психологів значною мірою залежить від умінь викладачів створювати умови для прояву їхніх задатків та розвитку здібностей. Цей процес складний і динамічний, тому що залежить не лише від умінь викладачів визначати особливості студентів. Саме такі погляди на процес підготовки майбутніх психологів допоможуть їм розвиватись як творчим особистостям і реалізовуватись у майбутній професійній діяльності.

Література

1. *Основи практичної психології: Підручник* / В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін. — К., 1999.
2. *Франкл В. Человек в поисках смысла.* — М., 1990.